

prof. dr hab. David Malcolm
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny
Warszawa

Recenzja pracy doktorskiej mgr Roberta Kozaka p.t. *Horatio Alger, Myth and American Culture* (Horatio Alger, mit i kultura amerykańska)

Argument pracy doktorskiej Pana Kozaka jest ciekawy i konsekwentnie przedstawiony w jego rozprawie. W Wstępie autor pisze, że chce powrócić Algerowi należne mu miejsce w literaturze amerykańskiej. „One way of restoring Alger to his legitimate place in the array of American writers is to locate him where he . . . rightfully belongs – the world of sentimental romance, deeply rooted in ritual, myth and fairy tale conventions” (str. 4). (W cytacie poprawiłem trochę interpunkcję oraz gramatykę oryginału.) Autor konsekwentnie stara się osiągnąć ten cel. Rozprawa to ciekawy wkład do badań nad prozą amerykańską XIX wieku.

Organizacja pracy jest jasna, więc nie zajmę niepotrzebnej przestrzeni recenzji w wyczerpującym i nudnym podsumowaniu poszczególnych rozdziałów. Pierwszy rozdział przedstawia teoretyczne tło do rozważań nad twórczością Algera. Rozdział właśnie nie zawiera nowych pomysłów lub informacji na temat mitu oraz archetypów w literaturze, jednak zbiera mnóstwo niezbędnych i odpowiednich informacji. Rozdział drugi jest podsumowaniem wiedzy na temat życia, kariery i odbioru wybranego autora. Zawiera ciekawą informację i jest konsekwentnie zorganizowany. Trzeci rozdział omawia postać oszusta w prozie Algera. Zadawalająco Pan Kozak udowadnia samą obecność i różnorodne znaczenia postaci naciągacza w opowiadaniach autora *Mark the Match Boy* lub *Slow and Sure: Or from the Street to the Shop*. Dla czytelnika, który nie jest Amerykanistą, drugi i trzeci rozdziały zawierają dosyć ciekawe podejście do literatury i kultury amerykańskiej. Nie oczekiwałem wielu stwierdzeń Pana Kozaka. Czwarty rozdział omawia romans i jego główne

cechy, a ostatni rozdział stosuje pojęcie archetypu do syntetycznych rozważań nad tematem postaci opowiadań Algiera. Wszystko jest przekonujące i przedstawione w logiczny sposób. Bibliografia jest pełna i wskazuje na dobrą orientację Pana Kozaka w wybranej problematyce.

Podsumowując mogę stwierdzić, że praca doktorska Pana mgr Roberta Kozaka ma następujące zalety:

- Argumentacja rozprawy jest jasna, a struktura pracy jest bardzo czytelna i konsekwentna.
- Baza teoretyczna pracy jest solidna i odpowiednia.
- Jest dużo przykładów głównych argumentacji. Omówienia tekstów są dobrze ugruntowane w materiale samych tekstów. Praca zawiera ciekawą informację.
- Sam wybór autora i tekstów jest bardzo ciekawy i godny chwały. Czytelnik tym samym wzbogaci swój spis lektur. Osobiście i zawodowo jestem zwolennikiem zajmowania się niekanonicznymi autorami. Obecna praca jest przykładem tego bardzo potrzebnego podejścia do literatury. Trzeba koniecznie uzupełnić bardzo ograniczone kanony literaturoznawstwa.
- Wnioski pracy są prawidłowe i przekonujące.
- Bibliografia wskazuje na orientację autora w współczesnych badaniach nad prozą i odbiorem Algiera.

Praca jednak ma niektóre zdecydowanie słabsze punkty:

- Części rozprawy podlegają na posumowaniu dosyć znanych pojęć i postaw w literaturoznawstwie (uwaga dotyczy przede wszystkim mitu oraz archetypu). Nawet rozdział o życiu i odbiorze Algiera nie wskazuje na nowe odkrycia w tej dziedzinie.
- Jest rażący brak omówienia tła kulturowego i literackiego twórczości Algiera. Czytelnik ma wrażenie, że autor *Ben the Luggage Boy* istnieje i pisze w jakiejś

pustej przestrzeni literackiej. Temat oszusta pojawia się w tekstach innych autorów – n. p. Twaina, Melville’a i autorów afro-amerykańskich. To niemożliwe i nie jest prawda, że Alger był takim unikatem na polu. Ten brak stanowi ważną wadę rozprawy.

- Angielski pracy zawiera niestety wiele błędów gramatycznych i stylistycznych. Interpunkcja jest po prostu dzika w niektórych częściach tekstu. Polecam dokładną korektę, jeżeli jakkolwiek dalsza publikacja jest przewidziana.

Rozprawa doktorska Pana Roberta Kozaka jest ciekawa i konsekwentna. Analizy poszczególnych tekstów są adekwatne i przekonujące. Rozprawa jest w pewnym sensie z definicji oryginalna. Widać, że Pan Kozak panuje nad stanem badań nad wybranym zagadnieniem. Mimo wątpliwości i zastrzeżeń chciałbym stwierdzić, że rozprawa doktorska Pana Roberta Kozaka p.t. *Horatio Alger, Myth and American Culture* (Horatio Alger, mit i kultura amerykańska) spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim przez odpowiednie ustawy i stanowi podstawę dopuszczenia autora do publicznej dyskusji nad rozprawą.

5 lutego 2020 r.

David Malcolm